

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
bureauonderzoek en grondboringen op
het terrein Gruttoweg 58 te Zeewolde,
gemeente Zeewolde (Fl.)**

H. Buitenhuis

ARC-Rapporten 2004-22

Groningen
26 april 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De aanleiding voor het archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) bestaat uit het voornemen om aan de Gruttoweg 58 te Zeewolde een windturbine te plaatsten. Omdat deze diep verankerd moet worden zal de bodem worden verstoord. Aangezien het terrein een hoge archeologische verwachting kent (zie paragraaf 2.1) gaf de eigenaar, de heer G. Blaauw, aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) uit Groningen de opdracht tot het uitvoeren van het IVO.

Het onderzoek had als doel om een archeologische waardering van het onderzoeksgebied op te stellen en werd verricht door middel van een bureau- en booronderzoek. Het onderzoek vond plaats op 21 april 2004 en is uitgevoerd door H. Buitenhuis en M.C. Blom.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt ten noordwesten van de Tureluurweg (125 m uit het centrum van de weg) en behoort bij het terrein van Gruttoweg 58 (afb. 1). Op dit moment doet het dienst als akkerland. De verstoring zal plaatsvinden in een gebied van 12 bij 12 m.

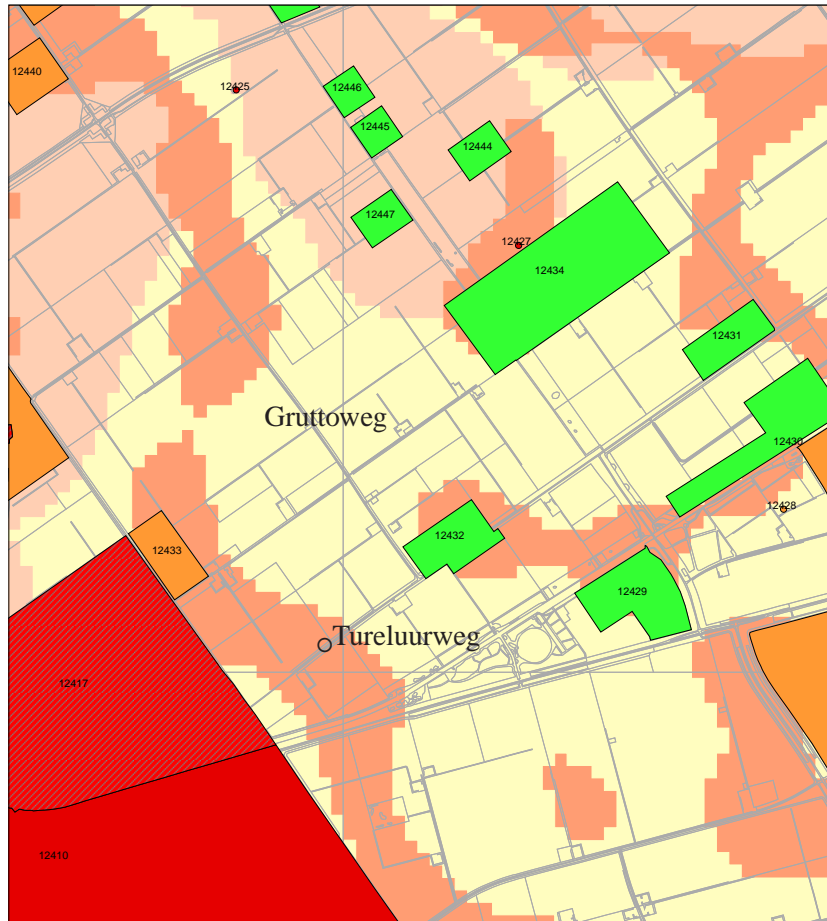
1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2004-064
Provincie	Flevoland
Gemeente	Zeewolde
Plaats	Zeewolde
Toponiem	Gruttoweg 58
Kaartblad	26D
Coördinaten	154.750/481.500
Periode	–
Type object	akker
Type bodem	jonge zeeklei
Geomorfologie	mariene vlakte

1.4 Doel van het onderzoek

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken zijn op het onderzoeksgebied in totaal twee boringen op 20 meter afstand van elkaar gezet ten behoeve van de archeologie. Het betreft één boring in het noorden en één in het zuiden van het gebied, om zo een goed beeld van de bodemopbouw te krijgen.

De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies zijn beschreven en opgemeten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven (Nederlands Normalisatie Instituut 1989), en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. Uit elk van de boorkernen is aan de bovenkant van het pleistocene zand een monster genomen.

Legenda

- VONDSMELDINGEN
- MONUMENTEN**
- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- TOP10 ((c)TDN)
- IKAW**
- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd
- PROVINCIES

0 1 km

ROB
ArchisII

Afbeelding 1 Zeewolde-Gruttoweg en omgeving met daarop aangegeven de IKAW waarden en archeologische monumenten. De cirkel geeft de ligging van het onderzoeksgebied weer. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 26 april 2004.

Deze twee monster zijn gezeefd op een zeef met een maaswijdte van 1 mm en onder een microscoop onderzocht op de aanwezigheid van houtskoolresten en kleine vuursteenfragmenten.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 8 cm. Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het terrein. De vondstzichtbaarheid was goed doordat het terrein recentelijk was geploegd.

2 Resultaten

2.1 Bureauonderzoek en geo-archeologische context

De archeologische verwachting van het onderzoeksgebied is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) hoog (zie afb. 1). Iets ten oosten van het onderzoeksgebied bevindt zich een terrein dat als beschermd monument van zeer hoge archeologische waarde is aangeduid (monumentnr. 12410 en 12417). Het gaat om een aantal pleistocene zandopduikingen of rivierduinen in de ondergrond met intacte bodemprofielen en waar op meerdere plaatsen archeologische indicatoren zoals houtskool en vuursteenfragmenten zijn gevonden. Ook zijn hier twee scheepswrakken aangetroffen. In de omgeving van het onderzoeksgebied liggen nog enkele terreinen met archeologische betekenis. Dit zijn o.a. monumentnrs. 12433, 12432 en 12429. Op al deze terreinen bevinden zich pleistocene opduikingen in de ondergrond waarop mogelijk bewoning tijdens het Paleolithicum en/of Mesolithicum heeft plaatsgevonden.

De hierboven genoemde archeologische monumenten bevinden zich op de top van het pleistocene zand. Dit ligt onder een pakket klei en veen. Dit pakket is onder natte omstandigheden ontstaan. Na een periode van drogere omstandigheden is het gebied wederom vernat en zijn er zandig-kleiige pakketten afgezet, de Almere-afzettingen. Hierboven is kalkrijke zeeklei afgezet, door overstromingen van de voormalige Zuiderzee, en heeft zich een nesvaaggrond gevormd (STIBOKA 1965).

2.2 Bodemopbouw

De bodemopbouw op het onderzoeksgebied is van onder tot boven als volgt (zie bijlages 1 en 2):

- 1 zwak tot matig siltig zand, pleistoceen
- 2 klei

Het pleistocene zand bevindt zich op een diepte van ca. 1,10 – 1,05 m beneden het maaiveld. In beide boringen bleek er geen podzolbodem in het pleistocene zand aanwezig te zijn. In tegenstelling tot de bodemopbouw in de iets wijdere omgeving is er hier op het zand geen veenpakket aanwezig. In boring K-2 is de overgang van het zand naar klei scherp hetgeen wijst op verstoring. In boring K-1 is de overgang geleidelijk. Hier wordt het overgangspakket geïnterpreteerd als een verspoelingslaag waarbij pleistoceen zand met silt en klei is gemengd.

Vondsten

De in de bovenkant van het pleistocene zand genomen monsters leverden geen

archeologische indicatoren op. Ook de oppervlaktekartering van het gebied heeft, ondanks de goede zichtbaarheid, geen vondsten opgeleverd.

3 Conclusies en aanbeveling

Op de bovengenoemde lokatie is de aanwezigheid van een pleistocene zandopduiking vastgesteld op een diepte van 1,05 – 1,10 m beneden maaiveld. Dit is een voor het gebied uiterst hoge zandkop. In de bodem is geen veen gevonden, hetgeen er op kan wijzen dat deze zandkop langdurig boven het veen heeft uitgestoken. Het is echter ook mogelijk dat door grondbewerking het veen is verdwenen. In het pleistocene zand zijn geen resten van een bodem gevonden. Ook zijn er in het zand geen archeologische indicatoren aangetroffen. De boringen geven geen aanleiding te veronderstellen dat de bouwwerkzaamheden archeologie zullen verstoren. Het is echter wel zo dat de hooggelegen zandkop potentieel van hoge archeologische waarde kan zijn. Het verdient aanbeveling deze locatie verder te onderzoeken en de begrenzing van de zandkop vast te stellen.

Literatuur

- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie Instituut, 1989. *NEN 5104 Classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft.
- STIBOKA, 1965. *Bodemkaart van Nederland, 1:50000, blad 25 oost, Amsterdam*. Wageningen/Haarlem. Stichting voor Bodemkartering, Rijksgeologische dienst.

Bijlage 1 Boorstaten

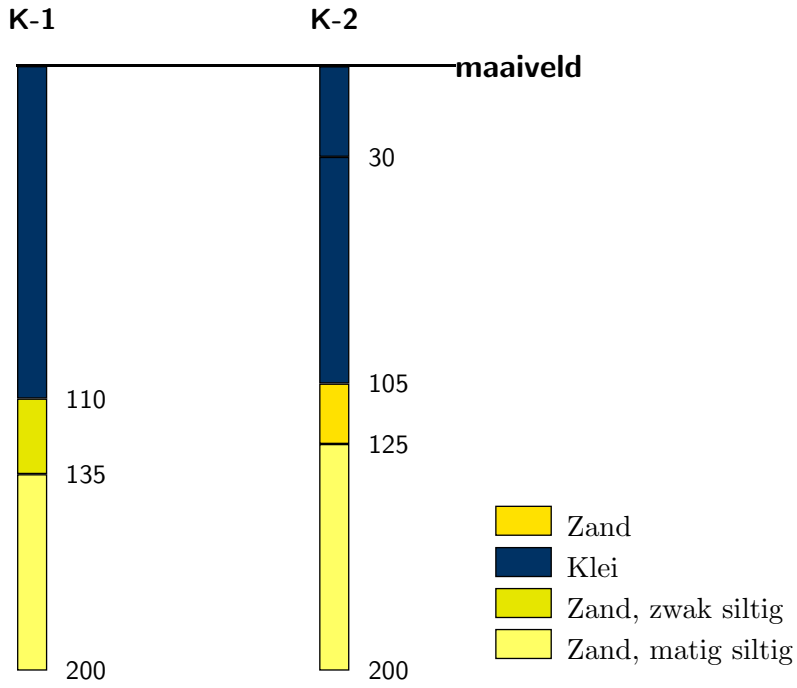
De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

FZ	Zand	Zs1	Zand, zwak siltig
K	Klei	Zs2	Zand, matig siltig

boring 1					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
110	K		geleidelijk	donkerbruingrijs	
135	Zs1		geleidelijk	grijsbruin	zeer fijn zand
200	Zs2			grijs	zand en klei in bandjes, fijne wortelresten

boring 2					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	K		geleidelijk	donkergrijs	
105	K		scherp	bruin	
125	FZ		geleidelijk	lichtbruingrijs	matig ijzerrijk
200	Zs2			grijs	zand en klei in bandjes, fijne wortelresten

Bijlage 2 Boorraaien

Bijlage 3 Periodisering

De onderstaande tabel geeft een vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (conform Brandt et al. 1992).

Periode	
Paleolithicum	8800 v. Chr. en eerder
Mesolithicum	8800 – 4900 v. Chr.
Neolithicum	5300 – 2000 v. Chr.
Bronstijd	2000 – 800 v. Chr.
IJzertijd	800 – 12 v. Chr.
Romeinse Tijd	12 v. Chr. – 450 n. Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 – 1050 n. Chr.
Late Middeleeuwen	1050 – 1500 n. Chr.
Nieuwe Tijd	1500 n. Chr. tot heden
